

Latinská literatura středověku

Iva Adámková

Chronologie, vymezení, hranice

- Vymezení hranic středověku (chronologie) 6.-15. století „dlouhý středověk“
- Vztah k vernakulární produkci; rozdílný vývoj jednotlivých oblastí západní Evropy
- Otázky dochování, textová tradice (dochované středověké texty přesahují produkci antiky) – role klášterů v transmisi textů (Karolinská renesance)
- antická literatura –středověká –moderní literatury (jaký je jejich vzájemný vztah)

Specifika latinské literatury středověku

- Šíření: **opisem, cirkulace** (klášterní knihovní soupisy s poznámkami o zápůjčkách, nevrácených textech...Reichenau-St. Gallen)

- Způsoby **dochování**:
 - Často fragmentárně
 - Zpřístupnění prostřednictvím edic (různé varianty textu, opisy, úpravy, přepracování...)

Edice

- - vztah kritické edice k původnímu rukopisu
- - jakou verzi textu edice zachycuje? (původní, mezistupeň, opatřenou dalšími komentáři středověkých čtenářů???)
- - co upřednostní editor – blízkost k předpokládanému archetypu či doložení recepce a cirkulace textu
- -glosy, poznámky; druhý život textu

Role čtenáře?

- kdo byl čtenářem středověkého textu, publikem?
- gramotnost
- role vzdělávacích institucí (kláštery, katedrální školy, univerzity)
- texty ke čtení nebo spíše hlasitému předčítání (kázání; předvádění; performance...); oralita

Hrotsvita z Gandersheimu (930-973)

Nový žánr? Návaznost na
martyrologické texty

Duchovní dramata (snaha nahradit
antické komedie – Terentia-
duchovními texty)

- pro sestry v klášteře k hraní nebo jen
hlasitému předčítání?

Hildegarda z Bingen (1098-1179)

Ordo virtutum

Text dochovaný s notací

Zpívaná hra k založení kláštera

Autor

- Role autora je zcela jiná než v moderní literatuře
- Autoři působí na různých literárních polích napříč různými žánry (poezie, próza, odborné texty např. Hildegarda)
- Autoři vázání dobovými normami (poetiky)

Otázka autorství

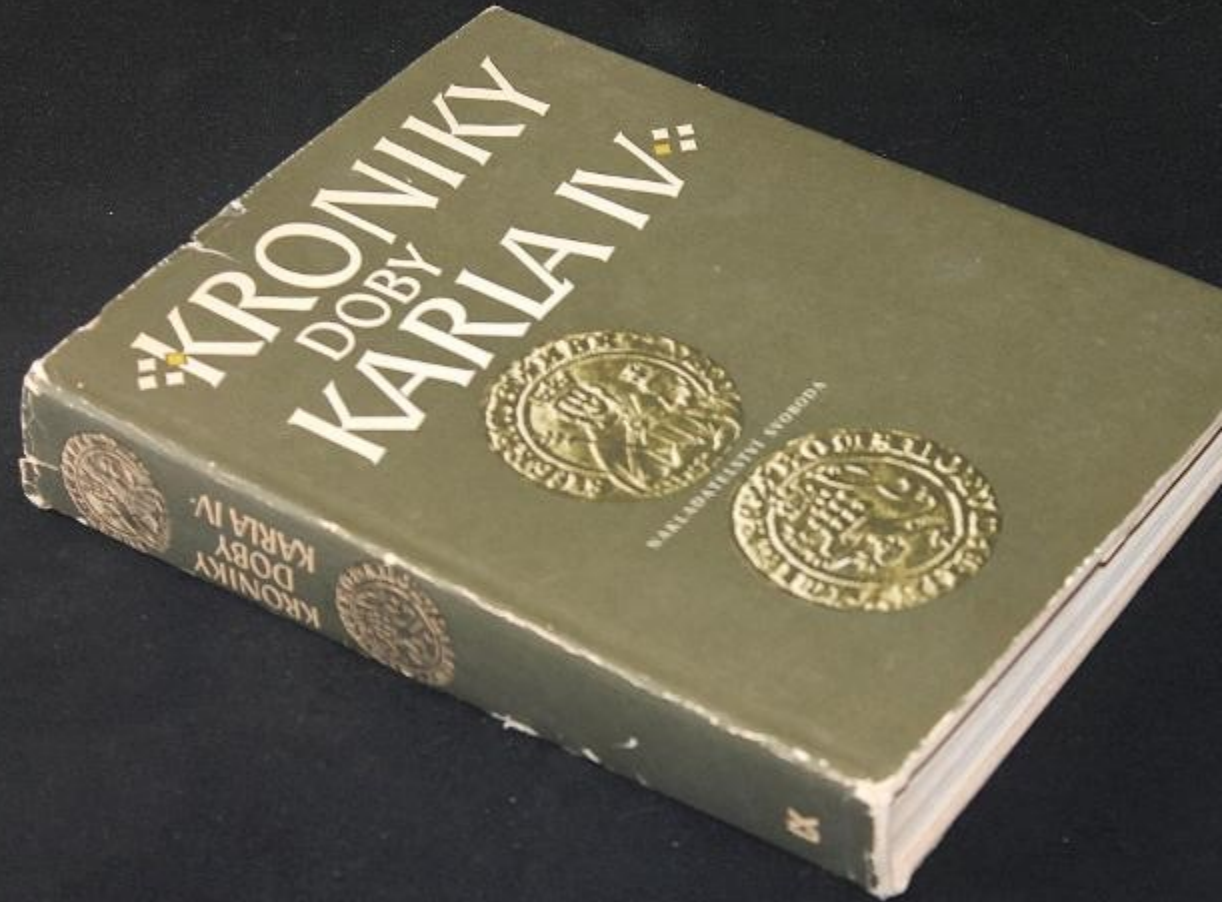
- Duševní vlastnictví v dnešní podobě středověk neznal
- Přejímání vzorů, nápodoba (návaznost na antické i předchozí středověké vzory)
- Doslovné přejímání celých pasáží bez citace originálního textu (nebo přepracování původního vzoru)
- Anonymita
- Naše nedostatečná znalost autora a okolností vzniku textu

Hlas autora

- Okolnosti vzniku textu a postavu autora velmi často neznáme
- Pouze se jim (někdy) dokážeme přiblížit (Abélárd a Heloisa; Hildegarda, Karel IV. - **Vita Caroli** – panovnické zrcadlo)
- Je třeba se seznámit se středověkými reáliemi, symbolikou, přebírání topoi, abychom mohli odlišit hlas autora od závazných forem, přejímání vzorů atd.

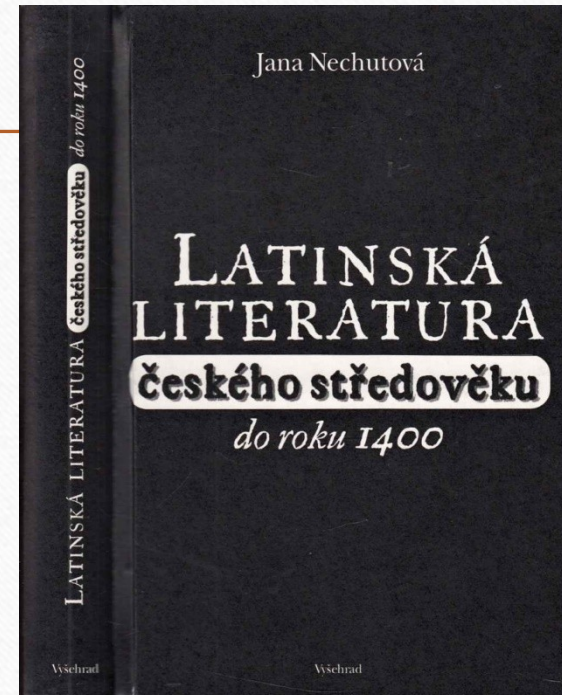
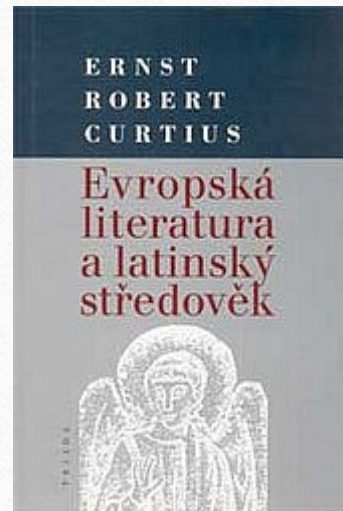
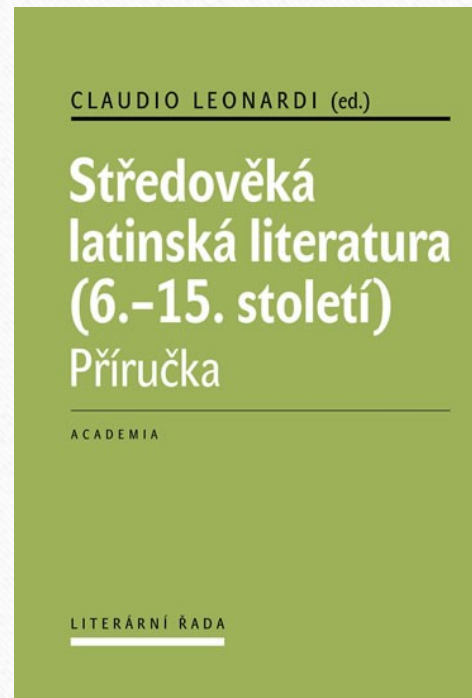
Kam středověké texty zařadit?

- Součást literatury národní
- Interakce s literaturou evropskou
- Jazyk společný středověkým vzdělancům (prostupnost vzdělávacích institucí a univerzit)

žánrový systém

- Zcela jiný než dnes
- Často nelze odlišit jednotlivé žánry a přesně je definovat
- Mísení žánrů
- Funkce splývají, překrývají se, nejsou vždy jednoznačné
- Prolínají se různé stránky, které dnes vnímáme spíše odděleně
(světské a duchovní)

STRUČNÉ
DĚJINY
LATINSKÉ
LITERATURY
STŘEDOVĚKU

Jana
Nechutová

Dana
Stehlíková

ARISTA
BASET

Klíčová slova

- Tapisérie z Bayeux (obsah, událost)
- Hrotsvita z Gandersheimu
- Hildegarda z Bingen
- Knížecí zrcadlo
- Autorita ve středověku
- Topoi
- Dlouhý středověk